

Oponentský posudek na dizertační práci

Vítězslav Mikeš

Hudba a text v dílech Broniusa Kutavičiuse a Sigitase Gedy

Dizertační práce Vítězslava Mikeše se zabývá vztahem hudebního díla současného litevského skladatele B. Kutavičiuse a poezie moderního litevského básníka S. Gedy. V úvodní části se práce po stručném shrnutí metodologických východisek a přehledu stavu bádání věnuje působení Kutavičiusevy hudby a Gedovy poezie v českém prostředí (s. 15–18). Poté následuje kapitola věnovaná historickému kontextu litevské hudby 60. a 70. let 20. století, v nichž Kutavičius tvořil, doplněná dobovým literárním kontextem tvorby Gedovy (s. 19–33). Jádrem práce tvoří rozbor vztahu hudebního a básnického textu obou autorů na příkladu konkrétních děl (s. 34–109). Závěr přináší shrnutí obsahu práce a bibliografii.

Práce na první pohled působí jako rozsahově nevelká, avšak tento dojem se při jejím čtení velice rychle vytratí. Text je hutný a informativní, je systematicky veden k ústřednímu tématu bez zbytečných odboček a stanovené cíle vyčerpává. Autor v něm kombinuje dva vědní obory, které vystudoval, a to muzikologii a filologii. Stejně tak kombinuje znalosti z filologie litevské a ruské. Práce je tak interdisciplinární v tom nejlepším slova smyslu. V textu se odráží bohaté znalosti načerpané nejen teoretickým studiem zmíněných oborů, ale i dlouholetou praxí v oblasti dramaturgické a hudebně publicistické. Autor tohoto posudku zná dlouholeté působení Vítězslava Mikeše z pořadů na stanici Český rozhlas 3 – Vltava, ale i z hudebních časopisů HIS Voice, Harmonie a dalších. Z textu práce je zjevné, že autor je s předmětem svého bádání zevrubně obeznámen nejen teoreticky, ale i prakticky a že v českém prostředí patří mezi jedinečné odborníky ve svém oboru.

V této souvislosti si neodpustím první poznámku související bezprostředně se strukturou práce. Úvod k vědecké studii by neměl začínat sebeprezentací jejího autora, jeho fundovanost by měla vyplynout z vlastního textu práce. Tím spíše, že odbornost je dále více než dostatečně prokázána vlastními badatelskými výsledky.

Čtenáře zaujmou již oddíly věnované působení litevské hudby a poezie v českém kulturním kontextu. Jedná se velice zajímavé skutečnosti, které běžně dostupné nejsou. Jisté doplnění by podle mého názoru zasluhovala metodologická a heuristická část úvodu. Konkrétně by bylo dobré precizovat, jakých vědeckých výsledků dosáhly studie Mikešových předchůdců ve studiu vztahu hudby a slova (strana 13, třetí odstavec), na které navazuje jeho bádání, a v čem tedy spočívá jeho vlastní přínos či odlišnost od zmiňované literatury. Stejně tak schází širší metodologický exkurs věnovaný teoretickému uchopení vztahu hudby a libreta. Jeho absence však může souviset i s tím, že práce je skutečně vedena přímo ke svému tématu a odbočným tématům se nevěnuje.

Při studiu práce je zjevné, že proporce muzikologa a literárního vědce nejsou zdaleka vždy rovnocenné. Více hovoří muzikolog a literární věda je zde spíše na druhém místě. Je to zjevné již v charakteristice Gedova působení v českém prostředí (s. 18), ale i v dalších částech práce není postavení muzikologie a literární vědy paritní. To souvisí i s minimální mobilizací literárněvědného aparátu, který se ke slovu dostane až při charakterizaci Gedových zhudebněných básní. Tato skutečnost se však více projevuje v úvodních pasážích a při konkrétní analýze vztahu Kutavičiuse a Gedy již tak zjevně do popředí nevystupuje.

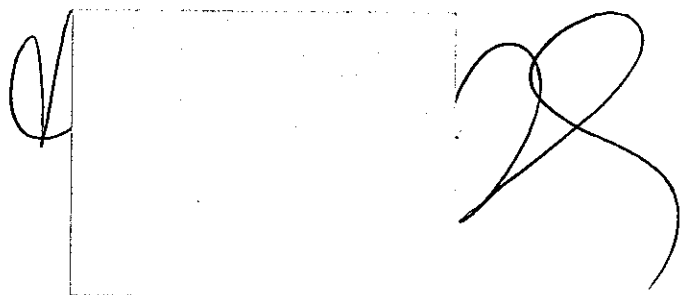
Práce je psána stylisticky vytríbeným, „vypsaným“ jazykem zkušeného autora, který by snadno snesl publikaci. Spíše otázkou filologického drobnohledu než skutečných nedostatků práce jsou některé hovorové výrazy („nechal se pokřtít na katolíka“, s. 25; „korelovalo“, s. 37) snad i některé v češtině nepříliš ústrojně výrazy („za přísného dohledu moci“, „progresu“, s. 36; postovětského teritoria, s. 110; je všude stylisticky vhodné užívat slovo „ansámbl“?). Slovo Sprechgesang jako další substantiva německého původu bych psal s velkým písmenem – s. 36. Nemá být na s. 50 místo „Lásce a smrti v Benátkách“ „ve Veroně“? Na některých místech je narušeno pravidlo, že názvy děl a skladeb se nejprve užívají v češtině a v závorce se uvádí jejich originál – takto vypadla např. Šnitkeho *Revizskaja skazka*, Karamanovo *Byst'*. Také užívání indexů odkazů na literaturu na konci věty je v češtině psáno za tečkou, nikoli před tečkou.

Závěr:

Předkládaná práce je pro české vědecké prostředí přínosem, přináší původní a nepublikované vědecké poznatky. Její formální zpracování je zcela odpovídající úrovni požadované pro vědecké práce. Z těchto důvodů doporučuji práci k obhajobě a k udělení vědeckého titulu „Ph.D.“.

V Litoměřicích, 5. září 2012

Mgr. Hanuš Nykl, Ph.D.

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'H' followed by a series of loops and flourishes, ending in a long horizontal stroke.